

Rekenkamercommissie Bloemendaal

Jaarverslag 2012 en Onderzoeksplan 2013

Januari 2013

Jaarverslag 2012

Inleiding

De Rekenkamercommissie van de gemeente Bloemendaal- hierna te noemen de rekenkamer – heeft tot taak onderzoek uit te voeren naar de doelmatigheid, de doeltreffendheid en de rechtmatigheid van het door het gemeentebestuur gevoerde beleid. De rekenkamer bepaalt zelf de onderwerpen voor haar onderzoek, maar suggesties kunnen worden voorgedragen door de leden van de raad en de inwoners van de gemeente Bloemendaal. De rekenkamer verricht in principe minimaal één nieuw onderzoek en minimaal één evaluatie per jaar naar een door haar uitgebracht onderzoek.

Samenstelling rekenkamer Bloemendaal

Naam	Functie	Rooster van aftreden
Dhr. K. (Keimpe) Dijk	Extern lid en voorzitter	Afgetreden op 17-09-2012
Mw. E.J. (Marlies) de Vries	Extern lid en secretaris	Aftredend op 17-09-2015
Dhr. A.H. (Lex) van Drooge	Extern lid	Aftredend op 17-09-2015
Dhr. G.A. (Geert) van der Velden	Extern lid	Aftredend op 17-03-2015
Dhr. W.H. (Wim) van den Hoek	Extern lid tot 17-09-2012 Extern lid en voorzitter vanaf 17-09-2012	Aftredend op 17-03-2015

De heer Dijk stelde zich niet voor herbenoeming beschikbaar. In de raadsvergadering van 11 juli 2012 zijn de overige leden met ingang van 17 september 2012 herbenoemd voor een periode drie jaar. Op verzoek van de rekenkamerleden is de vijfde positie voorsnog vacant gebleven om de onderzoeken met vier leden uit te voeren, sporadisch aangevuld met de expertise van een extern onderzoeksbureau. Door de rekenkamer is verzocht na een jaar te mogen evalueren of de vacature alsnog moet worden ingevuld. Een door de raad overgenomen amendement van de heer Schell geeft aan dat de raad de evaluatie met betrekking tot de vacature afwacht en verzoekt het presidium daarna een nieuw voorstel aan de raad voor te leggen, zijnde een nieuwe benoeming van een lid ofwel een voorstel tot wijziging van de Verordening Rekenkamercommissie 2010. Op 13 september 2012 heeft de rekenkamer de heer Van den Hoek als voorzitter aangewezen. Met de griffier zijn afspraken gemaakt over secretariële ondersteuning door de griffie. Een uitgangspunt daarbij is dat de griffie op geen enkele wijze inhoudelijk wordt betrokken bij het werk van de rekenkamer. De ondersteuning is dus uitsluitend facilitering. De rekenkamer is zeer tevreden met de afgesproken ondersteuning door de griffie in de persoon van de heer De Graaf .

De stukken van de rekenkamer zijn te vinden op www.gemeenteraad.bloemendaal.nl.

Activiteiten in 2012

Regionaal overleg

In 2011 is er een regionaal overleg gestart met rekenkamercommissies uit de regio Kennemerland met de opzet om twee keer per jaar informatie met elkaar uit te wisselen en van elkaar te leren. Het kan zijn dat er op bepaalde onderwerpen samenwerking wordt gezocht, maar dit is niet het primaire doel van het overleg. Op 6 maart 2012 vond het regionaal overleg plaats in Bloemendaal. In 2012 heeft het regionaal overleg een officiële status gekregen doordat het een kring is geworden van de Nederlandse Vereniging van Rekenkamers & Rekenkamercommissies.

Overleg auditcommissie

In maart 2012 is er een overleg geweest met de auditcommissie. In dit overleg wordt besproken waar beide commissies zich mee bezig houden t.a.v. te onderzoeken onderwerpen. Er is, mede naar aanleiding van het gesprek met de auditcommissie specifiek het onderwerp Externe Inhuur op de onderzoeksagenda gezet en er is verkennend onderzoek uitgevoerd naar de haalbaarheid van een onderzoek naar het weerstandsvermogen, reserves en voorzieningen.

Verrichtte onderzoeken in 2012

Vooronderzoek algemeen

Het is in de werkwijze van de Rekenkamer gebruikelijk dat aan een onderzoek een vooronderzoek (oriëntatie) vooraf gaat. Dat is nodig om een onderzoek voldoende focus te kunnen geven en de onderzoeksvragen scherp te kunnen vaststellen. Tevens wordt beoogd een inschatting te maken van de relevantie van conclusies en aanbevelingen, die uit het onderzoek naar voren zouden kunnen komen.

De oriëntatie omvat nagenoeg altijd twee stappen:

- opvragen en bestuderen van relevante beleidsstukken (collegeprogramma, begrotingen, beleidsnota's en verordeningen);
- een verkennend gesprek met de betrokken beleidsambtenaren. Daaraan wordt toegevoegd de bestudering van relevante literatuur

Vooronderzoek naar weerstandsvermogen, reserves en voorzieningen

In het kader van planning van nieuwe onderzoeken heeft de Rekenkamer zich georiënteerd op het terrein van het weerstandsvermogen, de reserves en de voorzieningen van de gemeente.

Het weerstandsvermogen biedt een indicatie van de mate waarin de gemeente in staat is onvoorziene majeure tegenvallers het hoofd te bieden. Met name de waardering van en de risico's in projecten van grondexploitatie kunnen het weerstandsvermogen beïnvloeden.

De reserves en voorzieningen dienen onder meer om belangrijke fluctuaties in gemeentelijke uitgaven (bijvoorbeeld groot onderhoud van infrastructuur) evenwichtig over begrotingsjaren te spreiden. Vragen die rijzen zijn o.m.: is het niveau van de reserves en voorzieningen adequaat? Heeft de raad, in het kader van haar kaderstellende en controlerende rol, voldoende zicht op de dotaties en onttrekkingen aan de reserves en voorzieningen.

Na kennis te hebben genomen van relevante stukken (verordeningen, begrotingen en jaarverslagen) heeft de Rekenkamer overleg gevoerd met de externe accountant. Het is de Rekenkamer gebleken, dat het wettelijke kader op bovengenoemde terreinen de laatste jaren is versterkt, dat de gemeentelijke verordeningen en richtlijnen daarmee in overeenstemming zijn, dat de externe accountant in zijn jaarlijkse controle aan deze onderwerpen de nodige aandacht

besteedt en dat in het bijzonder de waardering van activa (waar onder bouwgronden) volgens de accountant aan objectieve, externe maatstaven is onderworpen.

De rekenkamer is tot de conclusie gekomen dat hij op deze terreinen onvoldoende toegevoegde waarde kan bieden om een onderzoek te rechtvaardigen.

Vooronderzoek onderwijsbeleid

Aan het eind van 2011 is besloten om conform de wens van enige fracties een eventueel onderzoek naar het onderwijsbeleid te laten voorafgaan door een vooronderzoek (oriëntatie), welke zich richt op de deelonderwerpen op "onderwijshuisvesting" en "brede school".

Uit gesprekken blijkt dat er geen grote financiële knelpunten zijn voor Bloemendaal op het gebied van onderwijshuisvesting. In de uitvoering doen zich soms wel problemen voor. Dat is bijvoorbeeld het geval bij de realisatie van een gymzaal voor een school in het centrum van Bloemendaal.

Realisatie wordt belemmerd door problemen van ruimtelijke ordening. Op sommige scholen nabij de gemeentegrenzen is het percentage niet-Bloemendaalse scholieren hoog. Die scholen worden door de gemeente Bloemendaal gefinancierd. In de praktijk levert dit echter geen financieel obstakel op.

In de evaluatie van het WMO-plan 2008 (nota 27 juli 2011) wordt stilgestaan bij het realiseren van brede scholen. Mede gelet op de informatie die uit de recente evaluatie van het WMO- beleid naar voren is gekomen zou een onderzoek door de rekenkamer weinig toegevoegde waarde kunnen leveren.

De commissie Samenleving is op 23 mei 2012 akkoord gegaan met de conclusies over onderwijshuisvesting en "brede scholen" en de raad is daarover geïnformeerd in de vergadering op 31 mei 2012.

Evaluatieonderzoeken

Evaluatieonderzoek algemeen

Het doel van de evaluatierapporten is te evalueren in hoeverre de aanbevelingen die door de rekenkamer zijn gedaan en door de raad zijn overgenomen ook zijn opgevolgd. Het accent ligt hierbij niet alleen op de opvolging van de aanbevelingen, maar richt zich ook op de mate waarin dit zich heeft vertaald naar verbeteringen in de uitvoering van het beleid.

Evaluatierapport Verkeerscirculatieplan

In 2006 heeft de rekenkamer een onderzoeksrapport uitgebracht inzake het Verkeerscirculatieplan van de gemeente Bloemendaal (VCP). Op 28 februari 2012 ontving de rekenkamer van de gemeente de samenvatting van de evaluatie VCP Overveen. In jan/febr 2010 zijn bewoners van Overveen ondervraagd over hun beleving van het VCP (getroffen verkeersmaatregelen, effecten en waardering). Een deel is benaderd via het burgerpanel en een ander deel met een telefonische enquête. De rekenkamer heeft hiervan kennis genomen en besloten om vooralsnog op dit onderwerp verder geen actie te ondernemen.

Evaluatierapport Juridische control

De rekenkamer heeft haar op 11 augustus 2008 uitgebracht rapport getiteld "Onderzoek naar de juridische controlfunctie bij de gemeente Bloemendaal" geëvalueerd.

Het einddoel van de verbetering van juridische control is volgens het onderzoek van de Rekenkamer in 2008 de aanwezigheid van taakvolwassen afdelingen die in staat zijn de juridische functie te vervullen, waardoor de centraal uitgevoerde juridische controlfunctie beperkt kan blijven. De screening van beslissingen, die nog maar net van start is gegaan maakt dat nog niet is te zeggen of het einddoel is bereikt. De uitkomsten van de tot februari 2012 lopende screenings door het stafbureau zullen naar de mening van de rekenkamer een indicatie geven of zij in staat zijn de juridische functie te vervullen.

De rekenkamer heeft de volgende aanbevelingen gedaan:

1. De Directie stelt een plan van aanpak op voor het realiseren van nog open einden van de aanbevelingen van het rekenkameronderzoek van 2008 en de legal audit van de juridisch controller; daarin dient geregeld te zijn de verantwoordelijken, de afdoeningstermijn en de voortgangsrapportage.
2. De Directie bepaalt welke werkprocessen nog moeten worden beschreven en binnen welke termijn en wie de uitvoering bewaakt.
3. De Directie rapporteert de uitkomst van de thans lopende screeningen aan B&W.
4. B&W stellen de raad van de conclusies van de screeningen in kennis.

Tijdens de commissiebehandeling op 13 maart 2012 is duidelijk dat de meeste aanbevelingen uit 2008 zijn uitgevoerd. De Rekenkamer is van mening dat dit niet het geval is voor de beschrijving van de werkprocessen van P&O en grondexploitatie. Nadat door het college is toegezegd dat de raad wordt geïnformeerd over de stand van zaken van de beschrijving van deze onderwerpen waardeert de commissie het rapport en adviseert positief. Besloten wordt tevens het evaluatierapport voor de raadsvergadering van 29 maart 2012 als hamerpunt te agenderen. Op voordracht van de heren Brussaard en de Van Stralen amendeert de raad de voordracht omdat het college in haar brief van 14 maart 2012 voldoende heeft onderbouwd dat alle door de Rekenkamer gevraagde processen of planmatig zijn belegd of reeds zijn uitgevoerd en een aanvullend plan van aanpak zoals door de rekenkamer wordt geadviseerd overbodig is.

De raad stemt in met de overblijvende aanbevelingen:

1. De Directie rapporteert de uitkomst van de thans lopende screeningen aan B&W.
2. B&W stellen de raad van de conclusies van de screeningen in kennis.

De raad verzoekt het college deze aanbevelingen uit te voeren en aan de raad terug te koppelen hoe dat is gebeurd.

Evaluatierapport Kaderstellende karakter begroting en Jaarverslag

De rekenkamer heeft in 2007 een rapport uitgebracht onder de titel: *Onderzoek naar de kaderstellende rol van de gemeenteraad op financieel gebied*. Voorts heeft zij in 2008 een rapport uitgebracht onder de titel: *Kwaliteit jaarverslag*. Omdat beide rapporten betrekking hebben op begroting en jaarrekening heeft de rekenkamer besloten de evaluatie van deze rapporten in één onderzoek te combineren.

In het onderzoek is eerst nagegaan in hoeverre de aanbevelingen van beide rapporten (die door de raad waren overgenomen en door het college aanvaard) ook daadwerkelijk tot uitvoering zijn gebracht. Belangrijker echter dan het sec opvolgen van de aanbevelingen is echter de vraag in hoeverre de begroting en het jaarverslag van de gemeente Bloemendaal ook daadwerkelijk zijn verbeterd.

De conclusie van het onderzoek was dat de raad in voldoende mate in staat is zijn controlerende en kaderstellende taak op financieel gebied uit te oefenen. De gemeentelijke organisatie heeft de afgelopen jaren belangrijke stappen genomen om het begrotings- en verantwoordingsproces te verbeteren. De rekenkamer ziet het als een positieve ontwikkeling dat er veel aandacht is voor het verbeteren van de speerpunten. Desalniettemin is er op een aantal terreinen nog verbetering mogelijk.

In 2010 was de match tussen beleidsvoornemens en verantwoording van onvoldoende kwaliteit. In de begrotingsjaren 2011 en 2012 is echter zichtbaar dat er meer aandacht is voor het beter en meer SMART formuleren van speerpunten, zoals vooral zichtbaar is in de conceptbegroting 2012. Of dit ook daadwerkelijk leidt tot een betere verantwoordingsproces is een belangrijk aandachtspunt voor zowel raad als college voor het jaarverslag 2012.

De informatievoorziening in het jaarverslag over verschillen tussen de begroting en het jaarverslag is over het algemeen voldoende, maar kan op onderdelen worden verbeterd. Dit geldt ook voor de verklaring van verschillen bij reserves en voorzieningen.

De rekenkamer is positief over de ontwikkeling ten aanzien van de pilot voor het beter formuleren van speerpunten in de (concept)begroting 2012. De rekenkamer beveelt het college en de raad aan om deze pilot voor het begrotingsjaar 2012 grondig te evalueren. Hierdoor wordt het voor beide partijen duidelijk of de aanpassingen hebben geleid tot de gewenste verbetering in het verantwoordingsproces en de controlerende en kaderstellende taak van de raad.

Op 27 september 2012 heeft het onderzoek als hamerpunt op de agenda van de raad gestaan.

Evaluatieonderzoek naar het Subsidiebeleid

In het najaar van 2011 is de evaluatie naar de opvolging van de aanbevelingen omtrent het onderzoek inzake het subsidiebeleid uit 2008 opgepakt. Op basis van documenten en overleg met de ambtelijke organisatie heeft de rekenkamer geen aanleiding gezien om hier een verdiepend onderzoek naar te verrichten. De rekenkamer heeft een onderzoeksbrief opgesteld en heeft deze aan de raad gestuurd. Deze brief is behandeld in de raadsvergadering van

Op 31 mei 2012 heeft het onderzoek naar het Subsidiebeleid als hamerpunt op de agenda van de raad gestaan.

Onderzoek naar Externe inhuur

In het voorjaar is er een verkennend vooronderzoek uitgevoerd naar Externe inhuur van de gemeente Bloemendaal. Op basis hiervan heeft de rekenkamer besloten tot een verdiepend onderzoek. Centraal in dit onderzoek staat de beoordeling van de doelmatigheid en transparantie van de inhuur van externen in de gemeente Bloemendaal, alsmede zicht krijgen op de omvang van de inhuur, waardoor de transparantie en de beheersbaarheid van de inhuur van externen wordt vergroot. De onderzoeksopzet is ter kennisgeving aan de raad verstuurd op 18 oktober 2012. Dit onderzoek loopt door in 2013.

In de raadsvergadering van 18 oktober 2012 heeft de onderzoeksopzet op de Lijst ingekomen stukken gestaan.

Financiële verantwoording Rekenkamer 2012

De leden van de rekenkamer ontvangen een vaste maandelijkse vergoeding. Dit is veruit de grootste kostenpost van het rekenkamerbudget. Alle onderzoeken in 2012 zijn door de leden van de rekenkamer zelf uitgevoerd.

Verder zijn er uitgaven gedaan voor het lidmaatschap van de NVRR en zijn er reiskosten vergoed.

Onderzoeksplan 2013

Algemeen

De rekenkamer heeft zich afgevraagd hoe de raad maximaal kan profiteren van de werkzaamheden van de rekenkamer en hoe raad en raadscommissies optimaal kunnen samenwerken in het verbeteren van het lerend vermogen van de gemeente Bloemendaal.

De raad is de belangrijkste doelgroep van de rekenkamer: de onderzoeken van de rekenkamer ondersteunen de raad bij het uitvoeren van zijn controlerende rol.

Maar om als rekenkamer effectief te zijn moeten de onderzoeken bruikbaar zijn voor de raad, aansluiten op voor de raad belangrijke thema's en daadwerkelijk tot verbetering leiden. Om dit te bereiken is hiervoor in het eerste kwartaal van 2013 een gesprek gepland met voorzitter en leden van de raad en de griffier. Doel daarvan is:

1. *Optimaliseren van het proces om tot onderzoeksonderwerpen te komen.* Hoe kan de rekenkamer er voor zorgen dat de onderzoeken van de rekenkamer aansluiten op de behoeften van de raad?
2. *Optimaliseren van de samenwerking.* Op welke wijze kan de raad optimaal profiteren van de samenwerking met de rekenkamer? Hoe kan de rekenkamer haar effectiviteit vergroten?

Onderzoeken 2013

Onderzoek naar Externe inhuur

Omdat het verzamelen door de organisatie van bij projecten behorende documenten vrij veel tijd in beslag heeft genomen zal het onderzoek naar externe inhuur voor het overgrote deel in 2013 plaatsvinden.

Vooronderzoek evaluatie onderzoek Gemeenschappelijke regeling.

Er zal een vooronderzoek worden gedaan naar het nut van een evaluatieonderzoek naar de effecten van het onderzoek Gemeenschappelijke Regelingen uit augustus 2007.

Onderzoek integriteitbeleid gemeente Bloemendaal

Het onderzoek zal zich richten op het integriteitbeleid van de gemeente Bloemendaal, zowel voor de medewerkers als de bestuurders. Conform de doel- en probleemstelling heeft het onderzoek betrekking op maatregelen om inbreuken op integriteit te voorkomen en niet op eventuele individuele gevallen.

Elke organisatie in de publieke sector heeft in meer of mindere mate te maken met integriteitsrisico's. Dit betekent ook dat elke organisatie maatregelen moet treffen om inbreuken op de integriteit te voorkomen. Van belang daarbij is om te komen tot een uitgebalanceerd pakket van preventieve, detectieve en repressieve maatregelen. Dit wordt ook wel 'het stelsel van integriteitszorg' genoemd.

Het stelsel van integriteitszorg kent twee onderdelen:

1. organisatorische maatregelen, zoals regelgeving, risicoanalyses, controles en meldings- en onderzoeksprocedures (hard controls);
2. bevorderen van een integere organisatiecultuur, bijvoorbeeld door dilemmatrainingen, themabijeenkomsten en vooral ook het voorbeeldgedrag van het management (soft controls).¹

De doelstelling van het onderzoek is het in kaart brengen van de opzet en naleving van het integriteitsbeleid van de gemeente Bloemendaal, eventuele lacunes of risico's daarin in te signaleren en op die manier het onderwerp integriteit onder de aandacht van het gemeentebestuur te brengen.

De probleemstelling van dit onderzoek luidt:

Op welke wijze heeft de gemeente Bloemendaal maatregelen getroffen om inbreuken op de integriteit te voorkomen en in hoeverre worden deze maatregelen uitgedragen?

Besluitvorming voor de Gemeenteraad

Het jaarverslag 2012 en het onderzoeksplan 2013 is vastgesteld in de vergadering van de rekenkamer van 15 januari 2013 en wordt u conform de artikelen 3.2 en 3.4 van de Verordening rekenkamer Bloemendaal 2010 aan de raad ter kennisneming aangeboden.

Het jaarverslag wordt tevens in afschrift naar het college van burgemeester en wethouders en de gemeentesecretaris toegezonden.

Rekenkamercommissie gemeente Bloemendaal,

drs. W.H.van den Hoek

drs. E.J. de Vries

voorzitter

secretaris